

پښتونخوا

د پښتنو ټولنيز ولسوليز كوند خپرونه

۸ مه كڼه ۱۹۹۰ كال

Pakhtoonkhwa

Jahrgang./Vol.:1990 /4 Nummer/No.: 8

PASCHTUNCHWA / PASHTOONKHWA

ORGAN DER SOZIALDEMOKRATISCHEN

PARTEI DER PASCHTUNEN

**ORGAN OF THE PASHTOONS SOCIAL
DEMOCRATIC PARTY (PSDP)**

www.pashtoonkhwa.com

pashtoonkhwa@gmail.com

psdp@gmx.net

V. I. S.P. / RESPONSIBLE FOR CONTENTS:

DR. KABIR STORI

HÖNINGER WEG 63

5000 KÖLN 51 WEST GERMANY

Editorial Board/Redaktion

ALI KHAN MASEED

HIDAYAT BANGASH

MUBARIZ SAPI

GULGHUTAI KUNARAI

د پښتنو ډيموکراتيک سوسياليزم گوند خپرونه

نومبر ۴ کله ۱

دسمبر ۱۹۴۰

JAHRG-/VOL 1990/4 Nr/No 8

PASCHTOONCHWA PASHTOONKHWA

ORGAN DER SOZIALDEMOKRATISCHEN PARTEI DER PASCHTUNEN
ORGAN OF THE PASHTOONS SOCIAL DEMOCRATIC PARTY

PSDP

- سرليکونه
- مخ
- ۱ د ټولنيز او لسولي پسرلي
- ۳ لومړی نمری
- ۴ خان لالا محمد افضل خان نایوه پوښتنه
- باچا خان پاجیت دیوان خدائی
- ۱۰ خدمتکار او د پښتو سهر
- ۱۷ د ادب کاروان
- ۱۷ فلسفوسای کيسه
- ۱۹ د ولى معامگانى
- ۱۹ لومړی تگالی
- ۲۱ پښتونه خان وپښتونه
- ۲۲ د خوشال خان بابا سره په تیراه کښ سره

خپرونکی: د پښتنو ټولنيز او لسوليز گوند
پښتونخوا / افغانستان

HERAUSGEBER: SOZIALDEMOKRATISCHE PARTEI DER PASCHTOONEN
PASCHTOONCHWA / AFGHANISTAN

PUBLISHER: PASHTOONS SOCIAL DEMOCRATIC PARTY
PASHTOONKHWA / AFGHANISTAN

د وکتور کبير ستوری
زمه وار : DR. KABIR STORI
V. I. S. P.: HÖNINGER WEG 63
RESPONSIBLE FOR CONTENTS: 5000 KÖLN 51
WEST GERMANY
TEL. (0221) 360 2472

عليخان محسود ATIKHAN MAHSOOD
هدایت بنگش HIDAYAT BANGASH
مبارز ساپی MUBARIZ SAPI
گل غوثی کونری GUL GHUTAI KUNARAI

د تونیزمی اولسولی پسولی

د نوی دمارگرو او په تیره یاد اروپا د مارگرو د غورځنگ په نتیجہ کینے د تونیز عدالت او الفاف مختلف نظری منځ ته راغلے خودی نظریو د تونیز دوه نظری په عمل کینے پل شوری چه یوه ئی دمارگرو د تونلواک (Dictator of Prolet) او بله ئی د تونیز اولسولک (Social Democracy) نظریه وه - دمارگرو د تونلواک د نظری خاوندان پدی عقیده وچې تونلوی (Socialism) بی طبقه تونلی - (Communist Society) ته دا وځلو پر او دی - ددی پر او پر پیل کینے کارگر دیوه گوند په بڼه کینے په دولت یا شتمینت (State) قبضه کوی. او پدی توگه سیاسی ځواک په لاس کینے اخلے - حالت (Private) ملکیت د منځ ته وړی او د تولید وسائل سراری کوی - د تونیزمی اولسولک (Social Democracy) د نظری خاوندان پدی عقیده دی چې تونلوی Socialism او اولسولک Democracy یو د بل څخه نه بیلدونکے دی او بی د اولسول څخه تونلوی امکان نلری - لدی کبله هر دولت یو گوند یز سیستم او د کتاوس نه منی او د پارلمان اولسولک د لاری تونلوی ته د رسیدو هڅه کوی د دوی په نظریه تونلوی (سوشیا لزم) یوه تونیزیزه لمری ده چه بنسټ یی په عدالت ولاړ دی - تونیز اولسولک وال دولت یا (State) نه عدالت دیوی وسیلی په توگه کار اخلی پدی نظریه دی چه د پیداوار وسائلو سراری کولو ته حاجت نه ستا دی له حالت (Private) ملکیت د ترغولے حق لری

خوچه د تونیز عدالت په ضد نه وی -

په اوسنی کیاسی تاریخی پراو کینے د مارگرو د تونلواک نظریه غلطه په ثبوت ورسیدله - ددی نظری خاوندان اوس د تونیزمی اولسولک (Social Democracy) نظری ته را اوړی او خپلوی بی - د پولیند، بلغاری، المان (جرمن) د کمپروکراتیک جمهوریت او د فتح بلاک د لوسو و هیوادونو پیښی ددی خبری شاعدان دی - لوی کله سمی د نومی دی سیاسی تاریخچه پراونه د تونیزمی اولسولک د برپالیښوب پراو او پسرلی ویلی شی - د تونیزمی اولسولک د پسرلی په وړاندو کینے ویشل شوی قانونه لکه جرمنیان، یمنیان، کورپایان او داسی نوسا د سوله ایزه لاری دیروالی او خپلواک پراو ته یا رسیدل او یا په رغنه لوسا و انت دی د اموښو بنسټونه دا سا په گوتنه کوی - چه زمونږ د لوی بابا خرافات د سوله ایزه مبارزی او عدم تشدد لارسمه ده او اولسولنه د سوله ایزه سیاسی لاری خپل آزادی ته رسیدل شی - پدی لاره کینے د نورو نامونو په شان د پښتو نوندی هلې ځلې لیکل دی ځکه چه هغه شی پخپله نه کپسزی بلکه انسانان ئی کوی مکله چه په پښتو کینے دیروالی او خپلواک د پاره سز هغه اوسنیو او پیداری ماسی نوز پښتوخوا د خپلواک پسرلی ماتونکی دی

د دی پاره د تونلونه کوموی د لری لمری پښتوخوا د تونلوی او جمهوری گوندونو او مشرانو لریو موشی کیدل تایید کینے ضرورت دی چه د خپل قوم او وطن د بدختنیو د لیری کولو په خاطر راغونډ او جرگه شی او د لوی بابا خرافات د ستوله ایزه خپلواکۍ جغه چه نن و سڅ د تونلوی نومی د قومونو د آزادی ناره کمر بندلے ده پورانه کمری -

لوی نرهای

پناور نه په پښتو سز سیاسی بیداری نیا نامشوریه د پښتو ستر مشران بابا عبدالولک خان گوند مرانی نیشنل پارټی د تیري تاکنی په پرتله دو چنده دیرے ملے وړیدے په تیره تاکنه کینے ۳ ممبران وړاو - اوس پدی تاکنه کینے ۴ ممبران لری او عدستان په صوبائے اسمبل کینے په تیره تاکنه کینے ۱۳ ممبران او - اوس پدی تاکنه کینے ۲۳ ممبران تاکنی شویدی -

اکوړه فنک: - د پښتو ستر لیکوال فیلسوف اوشیاسی لیدر او د پاکستان قومی اسمبل ممبر

اجل فنک وکیل دی چه پښتون قوم او د دی ملتور پاشیمه کینے نر تونلور غوښتی

نکه د پاکستان د نورو صوبو په شان د پښتو د سیمی نوم دی پښتوخواشی - بن - د جرمن د پوهنی د وزارت دیوه تالون په بنسټ پښتو د جرمنی په بنسټو ځیو کینے د زده کړی د سیمی ژبه وگزریده - هغه پښتانه چه د جرمنی په بنسټو ځیو کچه زده کړه بوخت دی کول شی چه پخپله مورنۍ ژبه پښتو کینے ازموینه (امتحان) وراکړی - او پدی توگه د دوو کونړ ژبون زده کړی د خپلے څخه یوه ژبه ورتا معاف شی.

کون... د پښتون لېونیز اول سولیز گوند مشر د انټر کبیر ستوری
د مابل د کمونټانو د وطن گوند د نوم په پښتون (ارتلا)
کس وویل چې پر جیانو دشور ویا لویا مسرتنه چه د خلک
د گوند په نوم قبضه وکړه نو یونیم میون خلک ک ووتل اوس
چې د خلک گوند نوم د وطن د گوند په نوم واړوو. نو وطن ته دی

د انټر ستوری

خدا لئ خیر پښتو کړی، چه په وطن به
خه لوی؟ ستوری زیاته کړه چه د وطن
د گوند اړیکه د وطن سره گوره او معیوب
ښادای. د وطن د گوند په مرکزی کمیټه
کس وطن د بنه بېرک کار مل هم
غزې دی. چې دده غوثوب د لېونسته
پیدا کوی چه آیا د وطن د گوند مرکزی کمیټه

دغه گوند د غم و له خا تا مل شوی دده اوله د کمر له خوا زمونږ شریده؟
د وطن د گوند مشر د انټر کبیر اللہ د لوی خوا د روغی جرړی نارې
وچې او د بله خوا د خیل هنری ملی فرمان لېواسطه د ویر گوندیزه
پاریمان د میو کراسی سمه نیسی چې د روغی جرړی بېسته جوړوی.
پدې فرمان کښه د تامر ملت، ملی سمبولیز او ملی شمار و نرسره
د ښمې ښکاره شوی ده. چې د کیمونټانو فلسف او ایرو لاری ده
که خه هم اوس کیمونټزم په نهمی کښ ختم دی خو وطن د گوند مشرتابه
واد اتواک نه لری چې د سارو گونستی انحصاری فکر خه خان بیل کړی
خرمغه دی کته ئی بدل ده دوی هماغسی کمونستان
دی تش لوم ئی بدل کړیدی.

فیرال - هدایت بنگش

خان لالا محمد افضل خان نه یوه پوښتنه
پوښتنه ما: - تاسو په افغان، پښتون یا پښتان نوم کښه
خه توپیر ویی؟

جواب: - د هرې لغظونه دی چه هغه یوشان استعمال شوی دی
افغان، پښتان او پښتون
پښتان چرنگه پښتون نه هغه وستانه ذکر کړی دی. نو پښتون ته
پښتان پخپله خاوره ئی ویل. هغه د وئ سپکه گڼی.

خان لالا محمد افضل خان او هدایت بنگش

خوڅله چه پښتون لیکوال نه دک، قلم نه دی کار نه اخلی څله چه دده
معاشره داسی ده. چه لیک ته دی نه وژگار بیزی. او هندوستانیان
چې د قلم و لادای او لیکه کوی.
نو په دی وجه پښتون په سمه دنیا کښه هم، د پښتان په نوم باندی
زیات شمور شوی دی. حالانکه پښتان د پښتون پاره یو سپک
عزندی لفظ ښامای.

باقی پاتې شول. د افغان او پښتون لغظونه. پښتون ته
افغان لفظ هم او پښتون لفظ هم د روغ دی. خو فرق ئی داری.
چې د پښتون لمن لویه ده. د افغان لمن لڼده ده. که ستاس
تحریک د اهدو لری. چې د پښتون هر څای کښه چه دی. که لری
دی او که بر دی. نو بیا دغه لفظ د پښتون لفظ په څو لری
کښه را تللی شی. افغانه. که اوس شمال اسیع موند خلک ملکه
یوسف زئی. چې بری سیمی ته نیسې دی او هغی پرکا انتر کړی دی.
نو هغه دی ته د افغان لفظ هم د بر قریب دی.
دوی ته په افغانستان کانه دی بلکه په پاکستان کښه دی. نو په پاکستان
کښه جنزب اصیل ته چه ماشی، نو هغوی پښتادی. خو د
افغان لفظ هغوی ته نا آشنا دی. که هغوی خه تپرس وکړی.
هغوی به هیچرې ونه وائ چې افغان یم هغوی به وائی زه پښتون یم
د افغان لفظ چه کوم دی، په وزیر وکی، په مسود وکی، په
کوهاپ، بنو، او د بره اسماعیل خان کښه کوم پښتانه دی
دغه به ورسره ته لوی آشنا کوی.

په خک نامه کښه هم لفظ افغان نه شته. آریه خک کښه
خلک پښتانه ځان ته وائی، بری سیمی ته که ته پښتون ووائی
نو هغوی به ئی خپلوی اوله افغان ورتا ووائی نو هغوی به ئی هم خپلوی.
نو لویا خبه دده، چې پښتون پکښه او سیزی. د دوی لولو د
وحدت خبره کوی. نو هغه د پښتون لمن ماغونډوی، د افغان
لمن ئی نه ماغونډوی، خو بره سیمه، (افغانستان) کښه هر پښتون
افغان دک. هر افغان پښتون نه دی. د افغانستان هر شموی
افغان دی، د پاکستان هر شمیرې پاکستانی دی، خو د افغان
په شمیر با لونه تاجک، اوزبک، هزاره، لوزستانی او لوز
کښه شمیر ملتونه شته دی، هغه پښتانه نه دی. که دده دا
چې د پښتون لفظ لمن لویه ده، وسعت لری، که ستاسی هدف
د لولو پښتون وحدت وی، نو بیا د پښتون لفظ زیات مرثیت
لری، ځله چې دده په لمن کښه د لولو پښتون راځی، که ستاسی
هدف صرف د بری سیمی پښتون دی، نو بیا د افغان لفظ به فوری
ناسمته اثر و لری، چې حکومت دی، قوت لری، یعنی یوه محدود
علاقه چه موجوده سیمه ده، نو بیا افغان موزون دی، خو اوس
څونښه په ذهن کښه د افسره ده، چې تر څو پوری چې د پښتون
چه کوم انگرېز تقسیم کړیدی، دغه تقسیم هغه غسی وی، نو
اگر چې پښتون دوه خیت لری. چې په هر وار مشر له ظاهری
پښتون راوی، خو عملاً اختیارات پښتون سره نه وی.

خومرو پوری چی دپستون تقسیم پاتی وی، لونه لر پستون دغرت او احترام مقام مردلی شی لونه بر پستون واکداری او صفه مقام مردلی شی، چپه قله دصفه حق دی، داصله مکنده ده، چی لر او بر پستون یو سیاسی وحدت شی۔

دادی یو وحدت د۔ پستون یو کله وحدت دی، لسانی وحدت دی، دلپولونه زیات چی دی، اقتتادی وحدت دی دی کیمه کی خانقہ سندنه او سمندر ونه نشته دی کله خویله بله سره په وچه کی لگی دی،

د دوی ورشو شریکه ده، د دوی شیون او پیونده په دی مجبور دی، چپه پیر می د دیورند د کرسی را او پری که خوک وژنی هم دی کرسی نه را او پری، تر جیره اسماعیل خان او بنو پوری به راجی چپه تاریخ کی دی تا میران والی راوری به کرسی نه بره او پری، تر مرز او مغزنی پوری بدی

تل به په لاس دیو سره تم۔ یما پستون دپستون سره تم۔
خومرو راغونده په لومړی کلمه۔ هری پتی ته دحبر کو سره تم۔
وائی انیار چپه دوزخ زیاده۔ زه باجنت له دپستون سره تم۔
جزه سوزگر اعجاز وی نو تم۔ زه دپستون دماهیلو سره تم۔
"جزه شنواری"

لیکونکے دوکتور سید اسماعیل انصاری
پہینو

باجا خان په حیث دیو انسان، خدای خدنگار او ویلستون رهبر

که دشمنی په تاریخ باندے یو مختصر نظر او کړکړو لودا خبره به بلکه درنرا غم سیکاره شی چه دیو سیکو تا مرنویه تاریخ

فخر افغان

کننے داسے نامتو او اعلیٰ خلق پیدا شوی دی چه ددغوی مبارز لئی خلق کله او معنوی دخیل تام دپاره یو کله مشال کمر کید دے۔ کله لھو چی منہ، چپه کویره، فیدل کاسترو یا پسترس لومبا، دنبری پدے سترو او پیا وی و با مانو، ته ستوری کیدونکے لاس پیور او پخ په وکله اندے تک لوتو کینے یو داسے شخصیت هم شته چه خودی په تاریخ کینے ختم پورے پیری دپاره بله دیکس او خلیدو۔ دخیل قام او لسانیت و دخیل بشکلم دپاره دخیل توری و تیار و ته غما چه کینوده۔ و لے دده دغرتیشان حوصله کنس صحیح کسے رانغے۔ دانشویت خان عبد الغفار خان دے چه خلق لے د "باجا خان" په نوم پیژنی۔

باجا خان دخیل وقت یو پیا و لے با مانو تیسر شو دے۔ هغه چه په هند کینس د برطانوی استعمار په ضد لوم مصیبتونه، لوم تکلیفونه، ستره، ظلمونه، او جیونونه برداشت کړی دی، هغه دچانه پته نه دی۔ سوال دپیدا کیری چه آیا د انسان یوساده سره وو۔ چه خیل لورو تیار و ته ورسپړولو۔ یا د خد مستی په په وجه به بند لوان کید و۔ د شاعر په شریه

نه یی مگر شته نه یی وکله نه یی سپکه۔ هور کورے چه د خلو په لاس کم شی یوه دانه چه کرونده شی خان قران کړی۔ تک شین بو ته شی بیان نه د غم شی

باجا خان دبرصغیر هغه نړی ووجه خیل خان به یی قربالو و لے د خلو دذهنی او سیاسی شعور او به خوسه به لے کولو۔ باجا خان په یو داسے وقت کینس نه دوزون کولو۔ کله چه د هند اولس د برطانوی استعمار په دوس کینس کوزنل کولو برطانوی

استعمار د هند لپول اولس سره د پستون قوم خیل علمم ساتی وو۔ د دے کله په اوسیدونکو به یی چیر نه ورتلم او نیانے کولو۔ د باجا خان حاس طبیعت د اونه مننه شو چه هغه دے پیرے ناومر سوک خوش پاتے شی۔ د هند اولس په استعماری او آزادی نه پس په پاکستان کینے په جدید نو ابادیاتی لپاک کینے زو د تیسرولو۔ د دوی سیاسی پوخته نه همت قسمه وده بلدونه شوه۔ دغه وجه ده چه اکثر اولس د پوښتنه کوی چه په سالم هند کینے آخیر باجا خان دی مشعل کمار ته و لے غما چه وکمره۔ غرض دا دے چه په تاریخ کینے داسے خلق هم شته چه دغوی باسیک بیسی نه مارا خلی۔ او د دوجو لپاک نه چه ریکلیس فکر او سوچ کوی۔ کله په روم کینے سپار قلیس په پرشیا اچر منی کینے کما سن منور او په هند کینے میا نامدیده او دغسے لور دیر خلق۔ باجا خان هم د هندوستان ساتو کیک وقت کتو او خلق یی د دے نه ضرور ل۔ دده سوچ دخیل وقت نه دیر وی لپورے وو۔ د باجا خان په شخصیت دنه اچولونه ریکلیس لیکار دی۔ چه د ذات او روح ذات۔ ذات: دیو انسان فطرت سره تیر لے شته ته ذات والی

د انسان دشر وند خه لوان مات دی۔ دغه دپوره کولو دپاره هغه دماحول نه د خه نه خه حاصلو دپاره کوشش شوه کوی۔ انسان دیو نامیان وجود مانک دے۔ او د ماحول د انسان غیر نامیان وجود دے۔ انسان د ماحول نه دیر خه حاصلوی۔ او په اوپه ماحول باندے په مرثره طریقه اثراندا نه کیری۔
توسیع ذات: "خیل خان نه عدوه خه بلکه نظریه یا بل مقصد خان نه خوب کمنل او د هغه دپاره د ذات نه تیسر لک توسیع ذات بلل شی"
ذات دے دخیل مقصد یا نظریه حاصلو دپاره دیر جزیه لیکه استعمالوی۔ منصور پالنسی قبوله کړه۔ و لے دخیل مقصد نه یی لاس وانه خستو۔ کله چه هغه بل لیدے وو۔ د توسیع ذات شلو و د بهی دی۔

اولنی درجه: کوم وکمرے چه دخیل خان نه عدوه دخیل خاندان، نورنی او د تیسر داسی دپاره دخیل شیکرے کما و نه کوی۔ او واقع سره دغوی نایره

اولاً فصل کلمہ - نوادے انسان کو وسیع ذات پہ اولیٰ درجہ کبھی نہیں۔
دومہ ورجہ - کوم و کرمیہ چہ ذیل خان نہ عدوہ ذیل خانان کورنی او تہر
 دارے سرہ سرہ ذیل خانان، ملوئی او عدلئے دوشائی (وسو کائی دیاہ پہ
 پہ کابنیں بوخت شی۔ دے کو وسیع ذات پہ دویمہ درجہ کبھی شامل شی۔
دریمہ ورجہ - کوم کس چہ دکلی حکت سرہ سرہ دروم دنیگرے دیاہ
 هے نھے کوی۔ او دوی خدمت کول کبھی ورتہ امام مدو بیڑی دا سے خلق د
 توسیع ذات پہ یواچہ یوسی کی بانڈے قدم کبیر دی۔ وے دایو حتمی مرحلہ نہ۔
 دے نہ عدوہ ہم لہ اوچہ مرحلہ شتا۔
خویمہ ورجہ - کوم تن چہ دکلی اوقاف سرہ سرہ دکلمیم السانیت خدمت دیاہ
 پہ نہ پورے مہارنے کوی اویدے لاسکبیں لہول کلمیغونہ پہ خدا خوشامی
 نہ نمی نوادے انسان کو وسیع ذات پہ لہول کبھی اعلیٰ پریمی کبھی داخل شی۔
 انسان دیو حکت کلمی، نسل، مذہب نہ بلکہ دیو انسانو دیاہ پہ زہ پورے
 درے او یارے مبارزے کول ذیل سپیکلی روند مقصد او مذاک کبھی۔
 اوسا لہ موزن ذات او توسیع ذات پہ رہنما کبھی دیاچان دشویمت جاج واخل
 لولکہ دیو انسانو پہ شانتے درہ یو ذات خصوصو۔ وے دھاس انسان
 پہ حیث دے کو وسیع ذات دکلم نہ تیرے دے۔ دیاچان شروند تہ کہ پہ جدیالی
 انداز کبھی او کوموز داخبرہ نہ سکا رہشی چہ دیاچان دکھوالی ساسے دخلق پہ
 خدمت کبھی روب وو۔ ہفتا و لئی او دویمہ درجہ تیرہ کرمے دے۔ او پہ دریمہ
 درجہ کبھی قدم ایئہ وو۔ ذیل تام د اصلاح دیاہ مکی پہ ملے بہے جہرے
 جہرے کرمے۔ دینتو خوالو کور تہ کے خیل پیغام پچلہ اوسو۔
 پبنتو خوالو کور تہ تیرہ پاتے نہ وو۔ دے مقصد دیاہ دیاچان لہول کبھی
 اول پہ مال ۱۹۱۹ء کبھی دشیپرو میاشتر دیاہ او تیرے شہر۔ خور افغانستان
 او ہندوستان پہ مینج کبھی دیو لوظائے لاندے پہ ۱۹۲۰ کبھی خلدن شہر۔
 مردہ لپی بیاکر قاتل شہر۔ وے تہ سائے پربینو دو۔ پہ ۱۷۔ دسمبر ۱۹۲۱ کبھی
 دے مالو دیاہ بیا بند لوان شہر۔ او دھند وستان پہ شپیز جیلو کبھی پہ
 وخت تیر کرمے۔ ذیل نہ ماو لوسرہ سم دیاچان دپبنتون تام د اصلاح
 دیاہ پہ ۱۹۲۴ کبھی د "انجن اصلاح اللماغذہ" بنیا دینسو دو۔

انجن یو غیر سیاسی اجن وو دے مقصد صرف اوصاف دپبنتون تام اصلاح وہ
 دیاچان غرضت چہ پستانہ دخلتہ سمونونہ ارادشی خیل کبھی دپبنتی
 تربیتی و سائے کبھی۔ غلط سمونہ لہ مینج نہ لری کبھی او دوسو ورتے
 نہ خانہ اوساتی۔ وے برطانوی استقام دے دورہ کار تہ ہم نہ پرتو رو۔
 کلمہ چہ دپبنتو اتحاد خرد برطانوی سادج مرگ وو۔ پدے وجہ تہ پدہ بانڈے
 نکلونہ کول۔ پہ چیل کبھی پہ دیاچان داخبرہ ہم واضیہ شہر۔ چہ انڈیز لوظائے
 کول یوانجے دپبنتون کما ندے۔ دے دیاہ لکما دے چہ دلو کس یوسیع
 ترحا ذجورہ شی۔ داہفہ وقت وو چہ دیاچان کو وسیع ذات پہ اعلیٰ ترین مرحلہ
 کبھی قدم ایئہ وو۔ دے ویسا ترحا ذتہ د "خدائی خدمتار" لوم دکر
 شہر۔ دیاچان خرقوخلہ داخبرہ کبھی دے۔ چہ دے دیاچان مقصد دے
 دخدائی خدمت۔ وے خدائی پاک خرقہ خدمت ذات دے چہ ہفتہ نہ خودزہ دکتہ
 خدمت ہیچ ضرورت لشتہ۔ دخدائی خدمت کما کی مطلب دے دخدائی دخلق
 خدمت او دخدائی پہ خلوق کبھی صرف مسلمان ندے شامل بلکہ ہر ہفتہ خورک
 چہ خدائی پیدا کرمی دی۔ یعنی، ہندو، مسلمان، سکھ، پارسی ظالم پہ دظلم نہ منج
 کوی خواہ کہ ہفتہ یبنتون ووسو وے نہ وی۔ او دظلم مرستہ بہ کوی خواہ
 کہ ہفتہ یو غیر مسلم وے نہ وی۔ دیاچان دپبنتو سرہ سرہ لہول ہندو اتادی
 خبرہ کولہ۔ دیاچان ذیل چہ وجہ او د مہارنے ویکے دھند و مسلمان سیکو
 عیسائی۔ تورا اوسپین پہ مینج کبھی سائیکل وے۔ دیاچان پہ تحریک کبھی
 نکلونہ او حرمہ طبقہ نہ پاتے وہ۔ بلکہ کبھی اوس او کسانان مزدوران کو وسیع
 ذات سفر دیاچان شہرت دھند دسرحد ووزنہ بصر او یستو۔
 دیاچان دتیری لہول ارادی تحسیر کئی غم نہ نکلونہ دیاچان دے شہرے
 نہ مہا حاصلوی۔ دیاچان دستیار ضد غم رنگ دے نہ ورا ندے
 دستیار ضد تیر لول لول دے۔ دپبنتو مہارنے مشتر او ستر لار سنون
 پیرسا و مہارنے دمثل امپیرالزم پہ ضد پہ تیرہ لولہ جگولہ کبھی وو۔
 دے نہ لیس بیا دتیرے او دظلم تحسیر خوشال خان خٹک دمثل امپیرالزم
 او پہ تیرہ تیرہ داورنگ زیب دظالمانہ حکومت خلدے تہے دے مبارزہ
 کرمے وے۔ دیاچان دتیریک ہم دوقت دسامراجی قوت لینی دبرطانوی استوار

پہ ضد یوسرمانو کئے گزاہ وو۔ دیاچان دتیریک پہ لہولہ تیری کبھی خور شہرے
 دیاچان دپبنتون قوم یو یارے لارینون، لومرے مہار، نامتو مہارنا او اتادی
 و نہ شہرے کید وکے مانے ٹونہ سترے کید وکے سالار وو۔ ذیل تام دیکرے
 اوسموسر تدا دیاہے اور تہ دانگی وو۔ دپبنتو خوالو کور تہ تہو ورتے
 داسے کلوتے خیل پیغام سوس دے چہ ہفتہ نہ اوس ہم پدے مہارنی دور کبھی
 خلقوتہ تلک کران دے۔ دیاچان ہفتے پبنتو تہ جیر لولہ عزت وکرمے دے کوم
 تہ چہ عمرما جھونڈہ ماشہ کبھی پہ سیکہ سترگہ کتے شی۔ لکہ نال، دول
 جولا، کولال، ترمکان، نہرگر، قصاب وغیرہ۔ دوی تہے پہ تحریک کبھی
 بنے بنے عیدے وکرمے دے۔ او دپرو ستر ستر پبنتو تہ دوی تہ سلو نہ لول
 لوز فریوریزہ دوی تہے دھوالی اسمبل قبیلو تہ ہم وکرمی وو۔ او اکثر
 کبھی کامیاب ہم شول۔ داد دیاچان دپرو شہر تہ وو۔ چہ دخال ہم تہ آخر
 آخر دے تحریک و فادار اوخل۔ داخل دماشہ نہ پہ شہرے خلق وو۔ دہ
 وجہ دے دوی خبرہ پہ لوز و نپلو خلقو اثر کولو۔ لوز و خلقو تہ چہ دوی
 عزت تہ اوخل نہ حیران بہ شہر او دے نہ عدوہ بہ دوی سرہ بلہ لہا پاتے
 لشہر چہ مل خانے تہ لارشی ہم دے تحریک تہ بہ مانل۔ دیاچان بانڈے خیل
 تام دپیر کران وو۔ کلمہ چہ ۱۹۳۰ کبھی برطانوی استقام کور لوز دپبنتو نسل
 کتے شروع کرمے۔ پستانہ کلمیاں یے خصی کول شروع کرمے۔ دے وقت کبھی
 دیاچان دجوت پہ چیل کبھی وو۔ دیاچان دنوسا مہا جعفر شاہ او دیاچان
 میان عبدالرشاد تہ او وکیل چہ لارشی لولہ دکلمی کبھی دسمانانز تکلیف لوسرہ
 پدے سلسلہ کبھی خبرے او کرمی۔ وے پہ چہ وجہ دوی دخدائی خدمتار
 او نکمے شہر۔ لوزیائے جبراً انڈین نیشنل کنگرس سرہ جبراً او کرمے جمعی
 کے ملکیات تیار شہر۔ او دھغری ملکیات پہ وجہ پہ پبنتو دانا وچ سولک بند
 کرمے شہر۔ دیاچان بہ وکیل چہ وو داخو دھغری (کنگرس) برت دے چہ
 کلمہ کورم او تاسوسرہ جلسے کوم۔ نہ دانہ وے لوزہ بہ اوس جیل خانے کبھی
 پروت دوم۔ او تاسوسرہ کبھی دتیریک کوی داخو دکنگرس برت دے۔

کہ دانہ وے لوز پیرنگیا لوزاسر کما تہ پربینو شی خہ؟ - دے نہ د
 دیاچان دتد مہر انمانہ کلمی دے شی۔ دیاچان ہفتہ زہ و انسان وو
 چہ ذیل دتور و تیرو نہ ہیچکلم نہ پیریدو۔ خرقہ دامنا سب کلمہ چہ
 لوزو تہ بھر پاتے شہر چہ دپبنتو خدمت او کرمے شہر۔ دے لہول خود متور
 پہ بدل کبھی تام دہ تہ پہ جائزہ بانڈے د "خبر افغان" خطاب وکرمے
 ہفتہ چہ پبنتو دپارہ کوم شہرت تیر کرمی ہی لقیلاً ہفتہ درے ہفتاہ دے۔ و
 دیاچان قوم دپیر مانڈہ ارے تعلیمہ وو۔ داوجہ دے چہ ہفتی تہ دیاچان
 ہفتہ ارجح خرمند وکرم چہ ہفتہ دوی سرہ تیر کرمے وو۔ وے دیاچان
 چہ پہ ہند کبھی کولے دسائے مہارنے کرمے دے۔ ہفتہ پبنتو تہ ہند اوس
 خرمند پیری او دوی تہ داخبرہ سکا کبھی چہ دیاچان یوانجے دپبنتو نہ
 دتول السانیت او پہ تیرہ تیرہ دخطول السانیت پلوی او طرفدما وو۔
 دیاچان دخلتہ خدمت کما کی تہ دے نہ لک چہ دھفتہ خیل تام خوپہ چہ یو جھو کبھی
 تہو تہ شہرے دو۔ بلکہ شمالی پبنتو خوالو، قبائل او افغانستان وغیرہ۔ وے
 دیاچان دپنجاب او بنگال پہ تقسیم ہم دومرہ ختہ وو چہ حورہ دپبنتو پہ
 تقسیم ختہ شہرے وو۔ ہفتہ پہ لوسو شلمتہ جمہوریت کبھی دوی نہ
 تقسیم و تیرنوزہ پیش کرمے وے مسلم کرمے مہارنے شہر۔ دے نہ لیس
 اوس دے تہ کتل کما دی چہ آیا چہ دیاچان مقام پہ وو خبر افغان،
 بانڈے او دپیریدو او کلمہ مخ پہ ورا ندے یے تلک کولو۔ دے واقع نہ خو
 داتنا تیریز چہ ہفتہ د "خبر السانیت" دلو بہ تمام حقدار دے۔ دسامراجی ضد
 کما دے چہ دیاچان غوندے خیل خان لول ارادی تحسیر لوزو لوزو سرہ او تہو
 او دے کما تہے کورنوزہ مشرال کما مہارنے دی۔ چہ ہفتی دپبنتو آواز سرہ سرہ پہ
 افرادیشا ساہی پیری کالونیس کبھی ہم خرمندہ نامی کبھی کوی۔ دما مقام دومرہ لول
 دے چہ ہفتے بانڈے بے کچہ کما او تیک ضرورت دے۔ دھفتہ دتورند لول
 ارجح واضع کول دی۔ حکم بہ موزن دسر تیرہ ہا ہا سرہ الفاف او کرمے شہر۔
 خوشال بابا وناں۔ حکم بہ چیر وکیل یے لوزی۔ نامرون لول لول وی دپیر لول
 مہارنے پہ کلمہ چہ لوزی ووزیات کما لہوت کولو۔ بابا ہفتہ سمے تیرہ تہ دپیر لول وو
 چہ دپیر کما بیے کولو۔ رائے چہ دبا دتول خان سرہ لوزہ پستانہ او کرمے۔ دیاچان پہ بارے تہ چلے
 چلے خبر پدے پشور مانو ندوم۔ خادم چہ پہ پستانہ خور وکلا او دت
 وطن لیس لہرنگہ پہ مدائن خرم کوی۔

داؤب کاسوان

”نکلوری کسدا“
کلیونکے: محل غزنی ”کونری“
زمانوم بی بی خاتون دی

وہ نہ وہ یوہ و سح کوکتہ پہ لاسا روانہ وہ۔ منی تہے لیورم
ماننے اووٹے ویل ورتہ چہ شوکتہ خوسے چیرتہ تے اوخہ کول غزای؟
کوکتہ ورتہ پہ خواب سنے وائے: کوکتہ بہ دی مور۔ تے کوکتہ بہ دی
خوسے زمانوم لے خاتون دی۔
نیمک بیا وائے: منہ لے خاتون خوسے چیرتہ تے؟ کوکتہ ورتہ پہ
خواب سنے وائے۔ تم چیرتہ مسرہ کوم۔
نیم ورتہ وائے: ماہہ ونہ کری۔ کوکتہ وائے تاہہ وکرم۔ خود
سینے مسرہ کوم بہ وی۔ چہ پہ قہر کیدی ماہہ خہ وھی۔
نیم ورتہ وائے۔ تاہہ پہ دغہ اندہ وس لرونکے لکی بانری دھم
کوکتہ ورتہ وائے: تاہہ ورتے شہ اوستا دی دغہ زھر لرونکے لکی ورتہ
شہ۔ کوکتہ ہمدی پہ لاسا یوائے رہی دہ۔ یہ خہ تے
منکامی سائے او ورتہ وائے! کوکتہ خوسے چیرتہ تے اوخہ کوی؟
کوکتہ ورتہ پہ خواب سنے وائے: کوکتہ بہ دی خوسے۔
کوکتہ بہ دی مور وی۔ زمانوم لے خاتون دی۔
منکامی ورتہ بیا وائے۔ منہ لے خاتون خوسے چیرتہ تے
اوخہ کوی؟ کوکتہ ورتہ پہ خواب سنے وائے! تم چیری
مسرہ کوم۔ منکامی ورتہ وائے مانس ہ بہ وادہ ونہ کری۔

کوکتہ ورتہ وائے! ولے نہ۔۔۔ قولہ چیری پہ غصہ کدی ماہہ بیا
پہ خہ وھی، منکامی ورتہ وائے بدغہ زھر چنہ کتے بہ دی
دھم کوکتہ ورتہ وائے تہ ورتے شہ اوستا دی دغہ زھر
چنہ کتے ورتہ شہ۔

کوکتہ ہمدی لاء بہ لاسا روانہ۔ چہ موزک لے منی تہ ورتے
او ورتہ وائے کوکتہ خوسے چیرتہ تے اوخہ بہ وکرم ہ
کوکتہ ورتہ ہا غسی پہ خواب سنے وائے۔ کوکتہ بہ دی خورک
کوکتہ بہ دی مورکے۔ زمانوم بی بی خاتون دہ۔
موزک ورتہ بیا داسی وائے: منہ لے خاتون خوسے چیرتہ تے
اوخہ بہ کوی۔ کوکتہ ورتہ وائے! تم چیرتہ مسرہ خواستوم۔
موزک ورتہ پہ کرارہ وائے۔ ماخرہ بہ وادہ ونہ کری۔ کوکتہ
ورتنہ پہ خواب سنے وائے۔ ولے نہ۔ خوجہ ملہ پہ قہر کیدی
ماہہ پہ خہ وھی۔ موزک ورتہ وائے! بدغہ کتے لک
بہ دی دھم۔ کوکتہ ورتہ وائے! ستا جارشم اوستا
نر لکے جارشم کوکتہ ورتہ وائے! موزک ورتہ سائے او
موزک ملہ موزکہ منی تہ ہم پہ کورسری۔ کلہ نہ ملہ بہ موزک
د موزکہ منی تہ او کوکتہ تر منی شخری سائے د بنو کور و و
خودنہ زیک موزک بہ بیا دوی پہ منی تہ سوغے جبری داسی
بلہ ورخ لہ ورتہ خہ بدغہ کتے تے دملک صاحب د زوی کوی
وادہ جوری شو۔ کوی توری او منی تہ جو چوٹے سپنی شوی۔ موزک
خار دخیل ورو منی تہ ہر خہ دتوری لہ دیک خہ ورتہ چہ
تاہہ دغز منی تہ او منی تہ ورتہ لکے تہ ولوید موزک خوارستی منی شو۔
موزک اوس د تل پامہ ورتے شو۔ جہدی ورتہ پہ کلے کتے

خوارہ شرہ۔ چہ دوادہ د منی تہ واپہ یوہ دیکے کتے موزک
مردار شول۔ موزک د منی تہ آوازہ دوارو منی تہ لک
راورسیدہ۔ چہ موزک مری شو۔
موزک منی تہ پہ ستیا لکے ویل: منہ منہ چہ مری شو
د شافدی چچونکے۔
کوکتہ منی تہ پہ ستیا لکے ویل: خورک اسمانہ
ولوید منی تہ شام لکے دی پرینور لہ ستا۔

دولی - معاکانی

کوسدی قاسغہ ندی۔ الوزی مرغہ ندی
دولس نبیا منی تہ دی۔ دوہ پکینے کلو نہ دی۔ وواہہ داخہ شہ دی؟
وواہہ داخہ شہ دی؟
لور دی ملور دی دسری دقباری پہ چکے سور دی
نہ زرتشاہ نہ زرتشاہ نہ دسپینی تلا ورتشاہ
محل غزنی ”کونری“

توکے لکالے

یوہ ورخ لور ماشوم مانے او خیل نیکہ تہ تے ووسیل
بابا!! دلہ پہ منگی کتے لور چامانہ سرو خوجا وہ۔ منگی لہ

اوبو خچہ رک وو۔ او دغہ ماشوم چہ دمنگی د اوبو پہ ہندارہ
کتے خیل خان لیدی وو۔ کلرکے کماوو چہ یوبلے خورک
مانہ مسر خوزوی۔ کونیکے تہ تے او وائے چہ تہ ورتی
ورشاہ۔ او دغہ لوری کرمہ۔ چہ مانہ جا سوی۔ نیکہ لک
چہ منگی خوانہ لاد۔ او دمنگی د اوبو پہ ہندارہ کتے لک
خیل خان ولید۔ داسی وائے۔۔۔۔۔
نہ شریبری بدغہ لویا کیرہ ورتی دیرہ“ ورتکے ماشوم ویری وی۔

یوہ ورخ لہ ورتہ خچہ دوو منکر ومانلہ وکرتلہ۔ پہ ہمدغہ ہر خہ دمنگی
کتے چہ دغز دوو منکر ومانلہ کرتلہ وہ۔ چارم وو دمنگی، دزونی
شوی۔ دورہ سادہ منگی منہ ورتہ خوشمالہ وو۔ چہ دمانگے تخم مو
منہ وکیرہ او فصل تری جوری شو۔ بلہ ورخ لہ ورتہ خچہ لور
منی تہ دیوی دمنگی پہ سر ناست وو۔ یو دغہ سادو و منکر
خچہ سائے او پہ منی تہ دباری لورکے چرتہ کوی۔ چہ فصل
موزک نہ کرمی۔ منی تہ دمنگی خچہ والوت اور
دغہ بل منگی دسری پہ غوزدے کینا سست۔ سادہ
منگی لک بیا ہم اسرہ پہ منی تہ کرمہ او سمد لاسی بیا جرتہ پری
وکرہ۔ منی تہ لور لک منگی دسری تہ دسول۔ بلہ ورخ
چالرتہ لور سادہ منگی خچہ تری کرمہ۔ چہ خہ در پینس شو۔
سادہ منگی وائے۔ چہ لورکے دمنگی خچہ لورکے اوبو لورکے خچہ لورکے

پښتانه خان وپيژنه

پښتانه که شی یو مړتی یو قوت
 په جهان کښی ئی شوک نری طاق
 د پښتون په قدرت لول جهان پوهیږی
 په یو الی ئی د ظلم ما نهی ندریږی x x
 داچه نن پښتانه ولک نه یو کیږی
 وریخ په وریخ لایو د بل لپی وریږی
 وریکد و عدتکله ددی ای دوستانو
 لاس و هل د لرو برو خاښانو x x
 پښتو ورو لور ایدار شی خاښان سواری
 ددی بی ښکله پښتونه لور خیل جلا کوی
 پښتو ورو لور یوشی پښتانه را لول کوی
 په خیل یو والی د دشمن لول پلا نومات کوی
 دوستانو او وری که یو خای شی عدان پیژنی
 دار کالیو کلمتو نوا جیتان پیژنی x x
 پښتو پوه شی نن سبا به پښتو خوا جوړیږی
 د حاجرانو د ظلمو لوبه دوران ختیږی
 و "دستور" د زما اسمان به ورو لور هله پوره کیږی
 چه بیخ د پښتو خوا په لور جهان کښی وریږی

د خوشحال خان بابا سره په تیراه نښ مرکه

زه په پښتور کښی په قیام خواری بازار کښی کږدیږم - د شاهرخ را باند چا
 لاس نیږم - چه ماورته اوسل نو میرزا طلا محمد دو - طلا محمد په ذات خلیل خوند
 د - دوی دکابل او پښور د هره د هره بیدار په دفتر کښی کار کوی او خا یار د -
 زه ئی یو اړخ ته کوم = خبره ! ماورته ویل دغه نه - مه اوس اوس یو
 منبر (جاسوس) راغی ما د هره بیدار دفتر ته بوتلو - هغه هره بیدار صیبه تر خبر
 وکړه چه خوشحال خان بابا تیراه نښ دریا خان آفریدی ته رسیدل د - اراخان
 موند سره ئی م رالط جوړه کړیده - خیال م د چه د مغلو سره ئی سخته
 پرزونه ته ملا تله ده - هره بیدار دوه وار خط وو چه د ما پخین مورخ کښی
 دوه ځل ساوه شه - زر زر ئی هند چلی ته تلل سواره د جات سره اولیږل
 چه شهنشاه هند خبر کوی - ما چه دغه خبره واریدیه نو دین وار خط شوم -
 چه اوس به چه کیږی - طلا محمد راته وئیل چه دوی به ما وقت په وقت
 د مغلو د منبر لورنه خبره وی - طلا محمد یو دین قوم پرست پښتون د خود
 روزی کلمو د پاره د مغلو د منبری په شعبه کښی کار کوی - مگر کوم نښمنت
 ملگري د - دهر نوی حالات نه خو خبره وی - خو هغه ترین طلا محمد راته
 اوروئیل چه بادشاه هند د کښی مېم پر پښور - د پښتو خوا لوری ته ئی
 حرکت کړیده - دوه افواه کانه دی - هغه دوی چه اټک ته راغی -
 دد ځای د خوشحال خان بابا او موندو او آفریدو خلاف اقدام کوی

بل افواه وری چه سردارانو مشوره کړیده چه اټک چونکه یو سفرو ته
 نزد د - دمانه هورت کښی داسدی لفظ نظر نه د -
 سپه سالارو بادشاه هند اورنگ زیب عالم گیر ته مشوره ورکړیده چه
 حسن ابدال د لوبونه نه د - یو خود پښتون لری د - ابدل د ناکامی
 په هورت کښی کونښ خپه هند ته آزاد د - طلا محمد وئیل چه کورو چه بادشاه
 خه منیله کوی - د پښتو خوا حالات دین نازک دی نو ما خیال او کورو چه مرکه
 شته او ژوند م - راشه د بابا سره تیراه نښ آخری ملاقات او کورو او زړه
 م وو چه خه ضروری بوښته تر نه اومم - نو فوراً د دریا خان آفریدی کشر
 ورور جام الرین سره م رالط جوړه کړه - هغوی د بېرته د پاره د کسانه
 راو لیږل - موږه سحر د چلکښ نه روان شو - شیپه موچم ته لوبه - بیا دم
 نه بازار ته لاړو - د بازار نه دریمه شیپه تیراه کږته - جام الرین خندک چه
 نه خود سے سمه ئی - ښه به کړیدل ئی - ما زنگیر مورخ مورچه قوم کښی
 او کورو - جام الرین شوه کرم کړه وو ما اړخه ل - ستره م ور لږ شوه -
 جام الرین راته وئیل چه په آرام شیپه تیراه کړه - کمر به بیا د بابا سره
 گوږی چه سبا شو - دمرسته که سمه جله وه چه بابا د ملاقات د پاره
 راووتو - چه د خنک راغلی وو - دستری مشی نه لیس ورته ما د طلا محمد
 خبره په راز کښی او کوره چه د هند بادشاه خبر شوه د او قرنت کښی د -
 بابا او خندک - اورنگ دومن پیاوړی نه د چه اټک ته راغی هغه
 به حسن ابدال کښی آرو مارو تخم کیږی چه د پښتانه لاره ئی

خوشحال خان بابا

خلاہ دی۔ بابا تہ چہ ما خیل ارادہ کرکندہ کہہ نوماتہ یے وریل چہ دشیپے لخواہ
چہ نور شوک نہ وی نوزہ بہ ستاد پوشتنو پہ آرام خواب درکرم۔
اوس زہ دخیلے رکے پوشتنے اوٹو لوہنہ دبابا لخواہ وپاندے نوم۔

(پوشتنے) = بابا تاسو پہ کلمہ لار راغلی۔

(خواب) = مونہہ دنظام پورنہ اول آخور در تہ راغلو چہ آدم خیلو موچیر
دعزیر لئی قدر اوکرو۔ بیا دوی ٹونہ سرہ کہی دبابہ بازار تہ راغلی۔ پہ
بازار تہ دریاخان سرہ دخیلو خلکو راغلو۔ آدم خیل مو بہر تہ رخصت لہک۔
مونہہ تیراہ تہ جارولو۔

(پ) = ستاسو سمجھتہ خرکندے۔

(۲) = اول سر تہنہ م سا پو لیل اوس رو رو ورسہ عادت شوم۔ تہ نو
اوس اوس راغلی۔ پستینور تہنہ بہ دگفر گری وی۔ دلہ مونہہ دلوچہ دنہ
پہ شیرک (پکستن) کہن خلو۔ ہوا سہہ دہ۔ کچے اوبہ او تازہ تہوی۔ چہ
زہ رتہ پور قلم صند کہن زندانی دم نو دھند او لو او ہوا تھا گتہ خواب تہ
وو۔ اوس نو د خدائی فضل د۔ خیل خلق او خیلے خاورہ دہ۔ زہ تیراہ تہنہ د
سختی ٹونہ تہ پورنہ ورم۔

(پ) = بابا۔ ستاسو تہر د مغلو سرہ خرکندے آشنا شو

(۲) = تھا غور نیکہ او پخان دیر زور ور او پیا وپری پستون وو۔

دوی نوم دیر مشہور وو۔ اکبر باجا چہ کابل تہ تلو نو چا ورتہ دا کوہ بابا

خبرہ کہے وہ۔ صفوی تہ دیورائے سہی فرورت وو چہ پستینور او حسن ابلا
میخ کہن امن اوسا۔ ہم دغہ وہ چہ اکبر باجا کوہ بابا دد علاقے رئیس
کہو۔ دسرائی بنسبت یے پستینور۔ چہ تہ سباد دوی پہ نوم الوری مشہور
د۔

(پ) = ستاسو قبیلے وے د مغلو دپارہ یوسفزو پستینور سرہ جنگونہ کول چہ
د دواہو خواو دیر دیر قیمی قیمی خانونہ پستین دل شول۔

(۲) = دتھکو او یوسفزو ہدیہ دافسوس او فونستین خبرہ دہ۔ زہ پہ
ہدی نہ فونستین ایم اونہ ورم۔ فونہ داس وہ چہ اکبر بابا دد علاقے رئیس او
ذم واروو۔ یوسفزو بہ مغل پد علاقہ کہن وزل او لوٹل۔ او محبت د یو
ذم وار رئیس تھا نیکہ دلاس دامنیت ساتو تو کل کہے وو۔ ہم پہ د ذریع
ٹونہ او دوی پہ میخ کہن ہدی جوہہ شوہ۔ چہ فائدہ یے صرف او صرف مغلو
تہ رسبہ۔

(پ) = یوسفزی وے د مغلو دبنمان دی اوٹھک یے ملگری دی۔

(۲) = د مغلو او یوسفزو دبنمنی دیرہ پخوانی دہ۔ یوسفزی اول کابل تہنہ

مینتہ وو۔ نو دوی دگوہ تہ پور دتہر یو شہزادہ چہ شاہ رخ نومیرہ۔ کابل
پہ تخت لیتنوو۔ چہ تہ وقت شاہ رخ مذہبوت شو نو د یوسفزو تہ یے
دخان خلاہو منصوبہ شروع کہے۔ تھانیکہ خبرہ کول۔ چہ بادشاہ یوٹھل دیوسفزو
سردارانو تہ دودہی کہے وہ۔ چہ د یوسفزو دسرخلک کول پستین میلانہ شوی وو۔
مغلو داس چلے پور وچہ دوی د دودہی پہ خائے تہنہ وسلم تہہ (فونزی) کہے

وہ۔ چہ تہ وقت یوسفزی او مغل سرداران د دودہی خائے تہ نتول نو مسکو
د دوی تہ سلم آختر۔ چہ تہ وقت دودہی خلاہ شوہ نو تلوے مسوزہ شروع
شو۔ یو مغل سردار وریل چہ کم یو یوسفزے سردار ماتہ پہ پوزو لورائی۔ چہ
دوی یو تہ لاندہ وٹل نو یوسفزی سردار مغل را کور کہو چہ د باندہ دوی
پہ میخ کہن جنگ جوہہ شو۔ یوسفزی تہنہ لاسی وو۔ مغلو دمنصوبہ مطابق فونزی
(پتہ) تور راورختے۔ یوسفزی سرداران یے تہل لہک او لوٹوان احمد خان پاتہ
شو۔ او ہغ یوسفزی کابل نہ اول باہوہ او بیا پستینور تہ راوستل۔ پس دد
وقت نہ دوی د مغلو دبنمان شول۔ تہ تھو پور چہ تھک کی کول تھک د مغلو
سرہ نہ دی۔ صرف ٹونہ تہر دا کوہ بابا او اکبر باجا پہ ورم سرہ ملگری شول۔
اوس تھا سترکے خلاہے شو۔

(پ) = ستاسو خاندان د پیررو بنان چہ وقت د مغلو طرفداری کہے وہ۔ دا وے

(۲) = ٹونہ خاندان د مغلو دوران وو۔ دوی تہ سیک خلك نہ وو۔ د دوی

خیال وو چہ مونہہ کم کار کوٹو دغہ د وقت د بادشاہ تالبداری دہ۔ ملیک او
پیرالو پہ بائیرید (پیررو بنان) باندہ د پیر تارک نوم لینے وو۔ چہ دتو لوہنہ زیت
مخالفت یے اخون دروینا او سعید علی تاجک (پیر بابا) کولو۔ دوی دواہہ پہ
حقیقت کہن د مغلو دغزہ دشیپے لوے لوے خلك وو۔ دوی پہ پستینور تہنہ
قسما قسم قبیلے فور کہے و۔ چہ دغہ کافر د۔ پیر تارک د۔ ہم دغہ ورم
وہ چہ رستو یوسفزی ہم پچیل پہ درہ دلو تقسیم شول۔ چہ سیم کہن مغل
کرتشول۔ پیررو بنان شہید شو او پستون اولس دخیل جاہلیت دلاس

غرق شو۔

(پ) = بابا تاسو ہم د مغلو دپارہ دیر جنگونہ او خدمتونہ کہی دی۔ نو
مغلو تاسو وے اکبر تار کہی۔ او تلور کال یے رتہ پور ہند تہنہ زندانی کہی۔

(۲) = دغہ ہدیہ اوزدہ تہرہ دہ۔ فوزہ یے درتہ لہنہ کوم۔ چہ اکبر بابا د
د علاقے رئیس کہیو چہ ہغی وقت کہن ٹونہ اتہمدادی روند سہ نہ وو۔ بیا
چہ مونہہ نسل در نسل د مغلو سرہ پاتہ شو نو ٹونہ تہرہ لوکی دولت او
شتمنی خاوندان شول۔ ٹونہ کور تہنہ علم راغے۔ د قبائلی روند پہ خائے مو
زند درباری شو۔ ٹونہ تعلقات براہم شول۔ د بادشاہ خانونہ علاوہ دربار
کہن د لوہو لوہو منہبیا تلو سرہ پیر تار کہی وہ۔ دا تھک چہ کابل او دہلی پہ
لارہ مونہہ پراتہ یو۔ پہ یو او پہ بل شعل مو د خلکو سرہ روالط جوہ شول۔
تو کلمہ نہ کلمہ پہ ٹھنے منہبیا ران خیمہ شول او ٹھنے بہ فونستل۔ ہم دغہ ورم وہ چہ
تھا د ٹھنے ملکو خیال وو چہ دوی ما دھوہ کابل او پستینور صوبید کہی۔
دوی دشاہ جہان باجا آخری شہید ورتھونہ دغہ کو پستین کہے وو۔

تھو خدائی تہ داسے منظورہ وہ چہ شاہ جہان دخیل اولاد دلاس نہی شو۔
د شہزادہ دارہ او اورنگ زیب پہ تخت نشین جنگ جوہہ شو نو مغل دربار
ہم پہ درہ دے تقسیم شو۔ تھاترہ دارنگ زیب لہک کہن وو۔ د
سردار مالو یوسفزی اولاد د شہزادہ دارہ طرف تہ وو۔ تھاترہ د یوسفزو
سرہ جنگ او کہو۔ دا تھک نشینی یے دارنگ زیب دپارہ قبضہ کہے۔
زہ غیر جانبدار ورم۔ آخرا اورنگ زیب خیل کول رونہا او فونیزہ کہے

کھل۔ دے ئے بادشاہ شو۔ نوور لیے ئے دے داره مگلو لیے راوخته۔ گونزد
 صوبه صوبيدار اميرخان خاني ديزنظام رزيں او پينتون د پينه سکر وو۔
 گمانه ئے پنچوس زره کمارے پيسه غوسته ما ورنگه۔ نودده سره ويره
 پيراشوه چه چيرته زه د لرت نه بهم او دده په خايي زه صوبيدار نه شتم
 نوده او هاتره د اورنگ زيب پينتون د پينه باچا غوزونه هاخلاف
 دک کهل چه زه د داره دک نهين ورم نو هاتره خيال وو چه د به نهين
 شي۔ دخاني خيال وو چه دده خوگي به محفوظ پاته شي يا هاتره اولاد
 په د چله دک نهين شترکين وو۔ او خاهندر ابراهيم خان نه هم د زره سرتور د
 هم دهم ورم وه چه زه دوي ناخبره بندي بهم۔ او خاور کالم ئے هند نهين
 اوسانلم۔ آخبر دربار نهين همامگري به د برشول چه بادشاه ته ما بے نامه
 ثابت بهي۔ صوبيدار خاني خصيلي او هاتره او اولاد بقول نور مني شول۔
 زه دغه د آزاد گترتم۔

(پ) = سکر و ئيل شي چه که چه تاسود مغلو صوبيدار بندي چه نه وای نو
 تاسو به هميشه د پاره د مغلو خدمت کنين توند تير بهي و؟
 (خ) = زه په سياسي توگه مغلو ته بدينه نه ورم۔ او ما ئے خدمت کولو۔ کم نه کم به
 دربار نهين د مغلي او هندي سردارانو سره جھگړه راتله چه دوي به پينتون پي
 توکے کولے۔ مگر دغه تش کن پ شپ وو۔ په شعوري توگه زه مغل د پنهين نه
 ورم۔ مگر اوشن ته زه اول د سره نه شعوري توجي ورم۔ چه هغه پينتون زه

ده۔ دغه هاتره وه او ده چه زه به پينتون زه د وخت د ژبو سره
 سيال کوم۔ مگر په فوجي توگه زما خيال د مغلو خلاف نه وو۔ مونزه د
 د کيس وفاداري په ورم او ده وو خودغه سبه اوشول۔ چه دوي زه و پينين
 کوم۔ خوانسور به د راضي چه د پير ناوخته را و پينين شوم۔ زه اوس هغه
 خواني نه لرم۔

(پ) = بابا! ستاسو يو شعر د۔ چه درست پينتون د اهلک نه ترغه حاره۔
 د د نه ستاسو هغه مقصد د؟

(خ) = دغه خوشامرزي زه ده۔ شتانه ئے هاتره لور ارياپوت د چه لراو بر۔
 سويلي او قطبي پينتانه توك سره يو بهم۔ او دوي يو کله حکومت جو به بهم۔
 چه زه رتيمبور هند نهين زنداني واک۔ نوماپه تير شوي زون د باند غوراو
 فکر کولو۔ نوماته يوه يوه قهرمه را ياديره۔ د باهر رانگ۔ د دولت خان لودهي
 او ابراهيم لودهي د يوبل سره به اتفالي۔ چه باهر پينتون قوم تباه کيو۔ بيا
 فريد خان سوري دوي د هند نه اوشول۔ مگر د صغري شيعه ايرانيان او مغل
 سره يو خايي شول۔ هند باند ئے د سره قهره او کيو۔ فعل د سلطنت
 د پاره شيعه مزه به شول۔ دغه نه سبا چه ايل خان موند او دريا خان
 آبر بهري د مغلو سره چه کله لوي لوي به د تولو باند زه غور کوم۔ زه
 يو حساس انسان يم۔ د پينتون قوم په کاميابي خوشامليدم۔ او په ناکامي
 ئے غم کېدم۔ نو د شعر روستو دغه ارمانونه پراته دي۔

(پ) = اورنگ به ستاسو خلاف چه طريقه استغلاوي!
 (خ) = هغه به اول ما خوشاملوي۔ چه د نهين کامياب نه شي۔ نو هاتره اولاد او د
 بگينيو نومان به هاخلاف لسوي۔ او وکره به پينتون نهين د اتفقي اچولو
 د پاره دولت او شهزادي باران جوړوي۔ او وکره وکره به فوجي حاکم علي
 هم کوي۔ که پينتانه نهينک شول نوده به هره حربه ناکام شي۔
 بابا! اخير نهين زه ستاسو نه د پيره د پيره مننه کوم۔ چه تاسو به د
 ناوړ کار وخت نهين ماته دومره وخت را کيو۔ خدای د کامياب
 او حکمت مند ساته۔

خه بچو په فوج د سبه په پينينور او الپري سلطون وريم۔
 خدای خبر چه هغه به کيزي۔

که سپوره وی که پوره وی په شریکه به وی
 (باچا خان)

Das Brot, ob belegt oder trocken, wird unter allen gemeinsam aufgeteilt
 (Batscha Khan)

Buttered or unbuttered bread will be common (Bacha Khan)

Thought
 and
 Written by

Mr. Ali Khan Mahsud

علي خان محسود